

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
anu.

SPERANTIA.

Fóia literaria-besericésca.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá franco
catra Redactiunea „Spe-
rantiei”, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de leptura si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna, anume la 1. si 15. a fiescecarei lune.

Scól'a nóstra trebue se fia confesionala.

In tempurile vechi pana candu inca nu se aratase lumin'a cea adeverala, Mantuitoriulu omenimei Isusu Cristosu, popórele pagáne se nisuiéu si atunci a se cultiva a-si desvoltá mintea, scrutau ca se afle unu bine mai mare, o lumina adeverala, care se li arate calea fericirei, despre care ei avéu idea, si-o inchipuiéu, ba chiaru instinctulu naturei omenesci ii imboldea spre aceea, le spuné: cercati, silitive, cautati-o la voi insive si o veti afla. Si ce facéu ei atunci? Li se ivé din candu in candu câte una omu distinsu parte prin talentulu seu maretu, parte chiaru prin talentulu seu coruptu si stricatu, ei apoi se numeu si filosofi, si acestia se punéu in fruntea poporului, dicéu cà la ei e lumin'a, ei cunoscú calea fericirei. Si asia incepéu a capacítá poporulu, conducendulu unii intr'o direptiune, altii intr'alt'a, bagándui din tr'unu labirintu in tr'altulu asia càtu erá se conduca intreg'a omenime la perire. Asia au fostu Stoicii, Adami-tenii si altii, cari desmoralisau poporulu intru atáta, încátu lu-facea cu multu mai de diosu decâtu animale.

Au fostu unii carii erau aprópe de lumin'a cea adeverala, cum au fostu Socrate, Senec'a si altii: inse pe langa tóte calitatile si talentulu loru maretu nu fura in stare de a lumina si capacita omenimea intru atáta, încátu se-si cunósca destinatiunea si misiunea pentru carea e creatu ca omu. Ddiu a lasatu genulu omenescu in acést'a retacire si intunecime o cateva mii de ani, sciindu cà elu e provediutu cu tóte cele necesarii, ca se póta cunósce voia Creatoriului seu, elu are minte, adeca aceea schintee divina, prin care omulu se póta corespunde intru tóte sublimei sale misiuni. Dara vediendu Ddiu cà omulu nu se mai póte redica si numai scia afla modulu

prin care se strabata la scopulu destinatiunei sale, trimisa pe insusi Fiulu seu, care se fia lumin'a cea adeverala, si cei ce voru voi a umbla là lumin'a lui se nu retacésca prin intunereculu nesciintiei. Acest'a venindu pre pamentu inainte de tóte a condamnatu desmoralisarea, care-si ajunsese gradulu seu supremu. Si a inceputu a propaga in loculu ei moralulu, care este celu dintaiu midilocu spre fericirea omenimei. Elu a aratatu caile virtutii, si a luminatu mintea cea intunecata a pagàniloru, aducandui la cunoscintia adeveralu. Dupa inaltierea lui la ceriu, apostolii a iãtitu invetiaturii lui in tóta lumea, prin ce apoi si popórele cele mai selbatice si pagane au inceputu a se inblandi, devenindu la cunoscintia aceea, cà omulu nu pentru aceea e creatu, ca numai se se bata si sese dimice unulu pre altulu, ci ca se marésca pe Creatoriulu seu si se se cultiveze, ca asia mai bine se straba la atotu puternicia lui, si se cunósca voi'a lui.

Sub scutulu blandu al crestinismului si alu bisericiei lui Cristosu, deveni omenimea de astadi in unu gradu de cultura, la care fara biserec'a crestina neci candu nu ar fi potutu ajunge.

In tempurile cele grele a evului mediu, cultur'a se propagá si sciinti'a inantá prin manastirile crestine, care suplineu locurile de scoli mai inalte; éra preotii cu cea mai mare rivna sustinéu moralulu intre poporu. Biserica dara in tóte tempurile a fostu patronulu culturei si a scólei, ba chiar' si a natiuniloru.

Secululu in care traimu de si se dice cà e secululu civilisatiunei si a progresului, totusi smintescu si retacescu aceia, carii voiescu a desbiná scól'a de bisericica; legile bisericiei lui Cristosu, facia de orice invetiamentu suntu o conditiune sine qua non. Legile unei tieri sub diferite guverne, potu se suferu diferite stramutari; une ori se voru ingrigi mai multu

alta data mai pucinu, pentru instructiunea tiei, dupa cum pôte voru concede imprejurarile politice etc. etc.

Dara noua nu ni e scopulu ca se critisamu invetiamentulu in genere, ci ca se vorbimu ceva despre starea scóleloru si invetiamentului la noi la romanii ciscarpatini, cari suntemu sub sceptrulu regelui Ungariei.

Diet'a acéstei tieri in anulu 1868. a votatu o lege de instructiune cam suspicióse pentru popórele ne magiare; legea aceea imparte scólele in comunale si confesionale; la cele comunale se face singuru guvernulu patronu. Éra cele confesionale suntu sub patronatulu bisericeii si sub dispusetiunea guvernului (barem pana acuma asia au fostu) càci guvernulu dispnne, cà ce feliu de studii se se propuna si cum trebuie se fia starea scólei; pana acuma bietii invetiatori romani au avutu instructiuni dela doue iurisdictioni scolare, care de multe ori ii aducé in confusia si in locu de a face ceva progresu, statéu pre locu, nesciindu de care ascultá. In privintia scóleloru confesionale sinodulu eparchialu din acestu anu a facutu ceva dispusetiuni, ca adeca: inspectorii guvernului se nu se amestece de a dreptului in trebile scóleloru confesionale, nu sciu încátu voru avé acelea resultatulu doritu. Incátu despre scolile confesionale,

nu avemu se dicemu nimica, càci acolo avemu dreptu se dispunemu si se ne aparamu drepturile nóstre cu legea in mana. Dara cu parere de reu aflamu, cà o multime mare de scoli romane s'au dechiaratu de comunale; si chiar' acuma din tempulu mai próspetu se afla la consistoriu o scrisóre din partea inspectorului scolaru guvernamentalu prin care incusandu pre respectivulu administratoru protopresviteralu, cà a cutezatu a se adresá càtra invetiatorii din doue comune cu scoli comunale, despre acaroru caracteru inse pana acuma nici scire nu am avutu.; încátu se atinge de dreptu, legea i-lu acordéza indata ce scól'a e comunala, càci in intielesulu §. 128. punctulu 2. din legea de instructiunea publica din anulu 1868. la dispusetiunea ministeriului are putere ne-restrinsa; si prin urmare asemenea scoli suntu periclitare, ba chiar suntu rapite dela noi prin siarlatani'a unoru inspectoru, cari au esplicatu legea dupa voia poporului numai ca se-lu insiele si sei fure scól'a; dar' asemenea insielatiuni si esplicatiuni false ar' trebui infruntate din partea autoritatii senatului scolaru confesionalu, si tóte insielatiunile, si gesiefturile ce suntu facute pe com'a legii in intielesu falsu, se se nimicéscu, ca asia pe bas'a §. 25. din legile instructiunei publice se póta deveni éra in posetiunea bisericeii, in a carei'a a

Foisióra.

Despre crescere si mai cu séma despre crescerea juneloru romane.

(Urmare.)

Seclulu alu XIX. redicà prin egalitatea prochi-amata valórea individuala a omului singuratecu. Pàna acum nu se priviá omulu decátu de unu membru alu societatii; valórea individuala erá marginita prin cadrele casteloru si claseloru sociale: adi e omulu nainte de tóte omu si numai dupa ace'a, si anume din interesu individualu, membrulu societatii. Ast'a a fostu omulu totu deun'a, nu a sciutu-o inse pàna acuma. In consciinti'a valórei sale individuale s'a desceptatu in omu consciinti'a chiamarei sale private. Omulu incepe a o vede, cumca elu traiesce nainte de tóte pentru sine si cumca tóta viéti'a sa publica, e numai garanti'a vietii sale private. Omulu se fia fericitu; acést'a e convingerea lumei moderne — si fericirea e cauza privata. In tiesetur'a ideiloru, cari sunt legate de acésta convingere apare chiaru cumca fericirea subiectiva are basa subiectiva

cumca omulu si-afla fericirea in sine ensu-si: omulu trebe se aiba insusiri, cari lu-potu face fericitu. — Virtutile, nobléti'a sentiuriloru, nisuinti'a de a fi bunu nu vinu decátu, acuma la recunoscerea generala. Omulu se convinge despre ace'a, ce pàna acuma a crediutu numai (de a crediutu) cumca a fi bunu e pentru sine mai bine decatu chiaru si pentru sociatate — In acésta reforma spirituala se nasce notiunea de adi a creșterei. — Lumea vede, cumca omulu care cuprinsu de procesulu desvoltarei trebe aperatu de influintiele, care corupu bunatatea lui; cumca elu trebe adusu intre impregiurari, trebe supusu unoru influentie, care suntu in stare de a dá o direptiune nobila desvoltarei naturale a omului inca ne desvoltatu. Ast'a e creșterea in intielesulu de adi a cuventului.

Nu e chiamare mai nobila si nu prin urmare mai grea decátu a creșcatorului: in manile lui e totu viitorulu, tóta fericirea celui crescendu. Tocmai din asta cauza nu pôte fi creșterea decátu in manile acelor'a, cari iubescu mai tare pre cei crescendi, cari nu cunoscú alta fericire, decátu a acestor'a: si acesti'a sunt parintii. — E de prisosu a vorbi mai multu

fostu si trebuie se fie, deca vremu cultura adeverata si corespundietoria starei nostre. Noi neci candu nu amu avutu mai mare lipsa de catu acuma, ca scola noastra se nu fie separata de biserica; afara de aceea tocmai acuma suntemu in pusetiunea de a ne pote administra scol'a din biserica, caci cu biserica suntemu independenti si ne atarnatori dela nimenea; ea e nationala, si deca voimu ca si scola se fie independenta, libera si nationala, atunci numai prin stransa ei legatura cu biserica se pote face.

Motivele pentru care guvernulu a defacutu scol'a de biserica nu au de plina basa, caci deca biserica pana in tempulu presinte sciù conduce scol'a pana la culmea civilisatiunei, pentruce acuma candu lumea e desceptata se nu stee biserica in frunte? au dora deca a fostu in stare a o destepta se nu fie in stare a o conduce? pe acest'a dicemu ca da, caci moralulu lui Christosu e totu acela, prin care s'a latitu lumin'a; si deca o meteria de si aceea e vechia a fostu si e aprobata prin prassa de cea mai folositoria pentru ce se se delatureze, seu se fugimu de lumin'a ei, seu vreu ca se aduca instructiunea si cultura poporeloru pe terenulu ce era inainte de Christosu? Cei ce ne indamna pre noi la aceea, si-au intentiunile loru private, care pentru noi sunt stricatiöse. Deci

despre acest'a! — Natur'a s'a ingrigitu deja despre ace'a, ca parintii se-si iubésca mai multu pre fiii loru decâtu se iubescu insu-si: in ast'a jace viitoriulu omenimei. De nu ar fi asia, lumea ar trebui se decada, fiulu trebe se fie ce au fostu parintii sei, si cu ceva mai multu.

Parintii se crésca dar' copii pentru vieti'a loru privata, chiamarea publica e cauza publica — si prin urmare si invetiamentulu. — Cum inse? — Tatalu ara, semena si secera, face calciuni ori róte, vinde, cumpera ori speculéza, conduce trebile publice ori private, merge in resbelu ori in dieta: barbatulu e ocupatu de chiamarea sa publica; cine se crésca copiii? — Intrebati natur'a si ea vi va dá respunsulu care vi-lu dá de mii de ani, femeia are unu sinu nutritoriu, o fiintia gingasia, o anima nobila plina de sentiuri: lasati copilulu pe acestu sinu, lasati-lu in acestu giuru gingasiu, lasati-lu in acestu aeru nobilu — si elu va poté fi ce trebe se fie.

E semnagiulu popóreloru neculte, cumca nu sciú respectá femeile. Priviti la Athen'a clasica, la Sparth'a resboinica, la Roma mare: ce sunt aici femeile?

ca se potemu scapa scólele nostre de acésta cursa a omeniloru guvernamentali se fimu precauti si cu cumpatu; éra care inca si pana acuma au caditu in aceea prinsóre, se-si arate motivele, prin care au fostu insielati de catra inspectorii guvernului, pe bas'a acelor'a se céra restituirea loru in positiunea de mai nainte.

Despre canonulu marturisirei si alu pocaintiei.

(Urmare.)

Objetulu séu fruptulu marturisirei e „iertarea pecatorulu!“ Deci dar' inainte de Cristosu, nime n'a fostu capace de a iertá pecatele, neci a indresnitu a povedé marturisirea cu astfeliu de resultatu. Singuri jidovii, cari au fostu dedati cu de totufeliulu de ceremonii de iertare si impaciuire, acésta cutesare alui Christosu o au numitu defaimare de Domnedieu „Ce graesce acest'a asia hule, cine pote iertá pecatele? fara, numai singuru Dumnedieu!“ (marcu cap 2 v. 7)

Numai mantuitoriulu nostru Isusu Christosu dara care ca Domnedieu nevinovatu, a primitu pre sine pecatulu omenescu, si l'a marturisu acela Tatalui curescu in gradin'a Gethsemaniei si a facutu indestulu

nemicu, — séu cu pucinu mai multu decâtu atàta! — Si pentru-ce? — pentru-cà ei nu au cunoscutu chiamarea, care o are femeia in vieti'a sociala.

Noi ni respectamu adi femeile, caci vedemu viitoriulu societatii in manile loru. Virtutile private suntu bas'a virtutiloru publice; si femeile sunt, cari creaza virtutile private. — Nu ne miramu dar' decá vedemu cumca o lume intréga nu s'a ingrigitu de crescerea femeiloru: ast'a nu a potutu-o face decâtu seclulu nostru cu convingerile sale. — Nu-e destulu de a fi muma spre a cresce bine, trebe a fi muma buna, plina de sentiuri si inzestrata cu virtuti: si atare muma nu se nasce; — ea trebe crescuta. — Barbatulu represinta in lumea de adi vieti'a publica femeia ce'a privata: in femeia trebe se ajunga virtutile private tocmai asia la culminatiune, ca in barbatu cele publice. — Éca de ce nu vedemu nainte de seclulu alu XIX. crescerea femeiloru; si éca de ce o vedemu adi pretutindene. — Nu ómenii, omenimea propasiesce!

(Va urma.)

pentru elu prin mórtea crucei, pe muntele Calvariei, a pututu se dobândésca iertarea pecatelorú nóstre, si putere de ale iertá acele.

Si intru întregu întielesu a cuventului dobandindu acésta putere, grati'a a tienutu in man'a sa, nu a impartitu aceea fiesce carui omu specificé, fára numai conditionate, ér' de manipulante si de inpartitoriu a acestei gratie, a întemeiatu biseric'a, careia i-a datu cheile, de a deschide si inchide magazinulu îndurarei, imparati'a ceriuriloru si si-a alesu siesi urmatori, pe cari i-a provediutu cu asemenea putere, cum a avutu elu „*Luati duchulu santu, — caror'a veti iertá pecatele, se voru ierta loru, si caror'a li-veti tienea voru fi tienute*“ *Ioanu cap. 20 v. 22 23* — „*Adeveru dicu voue; ori câte veti legá pe pamentu, voru fi legate in ceriu, si ori câte veti deslegá pe pamentu, voru fi deslegate in ceriu*“ *Mat. cap. 18 v. 18*, — pe aceste cuvinte esprese a mantuitoriului Cristosu, se baséza sacramentulu marturisirei, sustienutu in total'a întregitate si acuratétia de biseric'a nóstra ortodossa.

Mantuitoriulu nostru Isusu Cristosu nu numai cá au întemeiatu biseric'a sa ca manipulante si impartitória a gratiei sale divine, ci inca au imbracatu si cu puterea misiunei, ca se-lu representeze pe elu la tóte némurile pana la finea luméi, asigurandu-o: cá elu va remanea cu ea virtualiter pâna la capatulú vécului „*si éta eu cu voi sum, in tóte dilele, pâna la sfarsitulú vécului*“ *Math. cap. 28 v. ultimu*. — Urmédia dar'a, ca nu numai Apostolii, ci si urmatorii lorú, in cari s'a eternisatu biseric'a, se aiba asemenea putere, de a iertá pecatele si prin urmare, ni stá îndatorintia a recurge la acestia pentru iertarea pecatelorú nóstre, si a ne castiga dela ei certitudinea aceea, cá ni sau si iertatu pecatele, dara prin marturisirea lorú.

Unii desbinatori eretici dicu, cá din cuvintele aceste, prin care Mantuitoriulu Cristosu, a datu putere bisericéi sale de a iertá pecatele, nu urméza si aceea, cá peccatosulu trebué se se marturisésca. — Dara cumu altmintrelea? puterea de a iertá, si a retiené, de a legá, si deslega, óre nu destulu de chiaru cuprinde in sine si aceea, cá individulu provediutu cu acésta putere debue se cunósca bine caus'a, si prin urmare acunósce in laintrulu inimei nóstre de a puté aduce judecata secura? puterea de a iertá si retiené, a legá si deslegá, presupune si nescari motive, care pe judecatoriu lu-dispunu pe una séu alt'a determinare, — Ca inse judecat'a pronunçiinda se purcéda din motivu, e delipsa, ca preotulu se cunósca caus'a despre care voiesce se aduca sentintia, si se i se spuna înainte; cum se o

cunósca altmintrea, déca nu prin espunerea si marturisirea acelor'a, cari au comisu cauza? acést'a objecti une o nimicesce si mintea sanetósa!

Mai de parte dicu nouorii nostri, cá marturisirea a fostu in usu cându a pronunçiatu Cristosu cuvintele aceste, s'a întemplatu înainte si invederea lui; prin urmare nici a fostu delipsa ca Cristosu se se dechia reze asupra datorintiei acesteia, cu atátu mai pucinu se póte atribui lui acestu asiediamentu, ce se vede si din st. evangelia sonanta despre Ioanu Botezatoriulu „*atunci esiá la densulu Ierusalimulu si tóta Iudea, si totu impregiurulu Iordanului, si se botezá in Iordanu dela densulu marturisindusi pecatele sale*“ *Math. cap. 5. v. 5. 6.*

Pe acést'a numai atáta dicemu: cá de si marturisirea a fostu in usu pe timpulu lui Cristosu, si pe lângá aceea, cá acést'a a urmatu si din cuvintele prin care Cristosu a datu putere apostoliloru sei de a legá si a deslegá, inca o a intaritu si aredicatu la demnitate de sacramentu, adaugádui si iertarea pecatelorú. Botezulu inca a esistatu înainte lui Cristosu, dara nu celu adeveratu, ci Cristosu l'a aredicatu la valórea acést'a. toemai asia s'a întemplatu si cu marturisirea, carea a prevestit'o profetulu Isai'a *cap. 33. v. 24.* „*poporulu celu ce locuesce in trensele (se întielege sacramintele legei nóua pre cumu si marturisirea) s'a iertatu lui peccatulu*“ Éra Ioanu Botezatoriulu apriatu pe Cristosu lu-arata a avé putere de a botezá si iertá pecatele pe pamentu, dicendu popóreloru celoru ce vinéu se-si marturisésca pecatele, si se le boteze dela densulu „*Eu cu apa ve botezu pre voi, éra vine celu mai tare decâtu mine, cãruia nui suntu vrednicu ai deslega curelele incaltiemintelorú lui, acél'a va boteza pre voi cu duchulu santu si cu focu*“ *Luca cap. 3 v. 16* si asia precumu Cristosu de adeveratulu botezu a legatu iertarea pecatelorú, asia si de marturisire, care pâna aci erá numai unu obiceiú simplu, aradicand'o la demnitate de sacramentu, i-a adaugatu aceasi putere, nime despre acést'a nu se póte indoi!

(Va Urma)

Joanu Damsia.

Siedintia a V.

tienuta in $\frac{1}{20}$ Aprile.

Presidiulu: ordinariu. Notariu: *Mihaiu Buneiu.*

Nr. 41. Protocolulu siedintiei premerse cetinduse Se autentica.

Nr. 42. Deputatulu *Buneiu* presinta petitiunea teologului de cursulu I-iu *Iosifu Ardeleanu*, pentru de a i-se concede depunerea esamenului, cu finea anului scolasticu curinte, de pe cursulu alu 2-lea.

Se transpune comisiunei petitionarie.

Nr. 43. Deputatul *Stanescu* prezinta memorandumul reuniunii invetiatorilor romani gr. or. din tractul protopopescu alu Lipovei referitoriu la reforme radicali a le invetiamentului.

Se transpune comisiunei scolare cu indrumarea, de a face reportu inca in sesiunea acést'a.

Nr. 44. Se prezinta petitiunea sinodului parochialu din Ecié'a romana, in caus'a controverseloru cu serbii, in carea ceru unu foru comunu pentru pertractarea acelor'a.

Se transpune comisiunei petitionarie.

Nr. 45. Dupa acestea trecendu-se la ordinea dilei, referintele comisiunei petitionarie *Petru Petroviciu* repórta: cá luandu la desbatere caus'a reducerii parochiei vacante din *Chiseteu* opiniunéza, ca consistoriulu se incuviintieze in modu provisoriu deplinirea parochiei vacante pe langa urmatóricile conditiuni:

1. Ca ambele sesiuni parochiale se se predé comunei bisericesci spre manipulare.

2. Comun'a bisericésca se se deoblige contractualminte la suportarea urmatóriceloru spese si dotatiuni:

a) pentru parochulu actualu dotatiunea anuala	600 fl.
b) pentru unu alu II-lea preotu	400 fl.
c) pentru conservarea edificandeloru case parochiali	200 fl.
d) pentru escontentarea contributiuniloru tieriei si a ecuiivalentului	200 fl.
e) contribuirea la fondulu generalu diecesanu .	500 fl.

sum'a totala 1500 fl.

Referitoriu la acésta cauza deputatul *Mironu Romanu* propune: Consistoriulu se reasume caus'a parochiei de sub intrebare si tragendu séma la tóte impregiurările desfasiurate mai in urma, se o decida de nou cu reflectare la punctulu c) din Regulamentulu, pentru regularea parochieloru, primitu in congresulu nationalu. Dupa o desbatere mai lunga se primesce urmatóric'a propunere a deputatulu *Desseanu*:

„Deórece reducerea parochieloru, ca una mesura salutară pentru biseric'a nóstra, atátu din partea sinodulu eparchiale din anulu trecut, cátu si din partea congresulu nationalu bisericescu — s'a decisu; de órace numerulu sufleteloru in *Chiseteu* nu se suie la 1500; si de órece nici necesitatea estraordinarie a unu alu II-lea preotu nu e constatata; in fine de órace consistoriulu la reductiunea parochiei din cestiune a procesu conformu principiiloru si regulamenteloru sustatatóric in biserică: cererea *Chiseteéniloru* nu se póte implini. Desprece respectivii pr'in comunicarea acestei decisiuni sinodali se insciintieza, si deodata se indruma, se fia cu supunere si respectu cuvenitu in privinti'a dispusetiuniloru consistoriali, privindu cu blandétia crestinesca reformele introduse din partea superioritatiloru bisericesci.“

Nr. 46. *Ioane Moldovanu* face propunere: ca se se imputerésca redactiunea „*Sperantie*“ cu tiparirea tuturor agendeloru si decisiuniloru sinodulu eparchialu intr'unu diariu séu unu protocolu asemene celui tiparitu prin „*Albina*“.

Se transpune comisiunei bugetarie.

Nr. 47. Totu deputatul *Moldovanu* propune: ca foi'a

„*Sperantia*“ luandu titlulu de *foia bisericésca si scolaria*, se se indatorede la prenumerarea ei nu numai preotii si invetiatorii, ci si tóte comitetele parochiali.

Se transpune comisiunei bugetarie

Nr. 48. Deputatul *Paulu Rotariu* prezinta o motiune in caus'a reducerii parochieloru vacante din *Hodosiu*, *Monostoru*, *Jadani*, *Seceani* si *Iesvinu* in protopresviteratulu *Timisórici*.

Se transpune comisiunei organizatóric.

Nr. 49. Deputatul *Davidu Nicóra* face urmatóric'a propunere: Spre a poté uniformá salariile invetiatoriloru, si a staveri salariu corespundietoriu lipsei invetiatoriloru si pusetiunei materiale a comuneloru, se dau instructiuni consistoriulu plenariu: ca cu ocasiunea sinodulu prossimu se substérna unu planu privitoriu la normarea salarieloru invetiatoresci. Se accentuéza, cá aru fi lipsa a se clasificá comunele si a se staveri minimulu salariulu invetiatorescu.

Se transpune comisiunei organizatóric.

Nr. 50. *Constantinu Gurbanu* propune ca Episcopulu diecesanu se se recerce, a pune la cale stipendiarea a loru dúoi teneri din fundatiunea *Paffy-ana* pe anulu scolasticu viitoriu.

Se transpune comisiunei financiare.

Nr. 51. Referitoriu la acusatatiunea data contr'a preotulu din *Nadabu Ioane Popoviciu*, comisiunea petitionaria prin referintele seu *Petru Petroviciu* opiniunéza: a se transpune caus'a acést'a consistoriulu spre pertractare, si in cátu consistoriulu pana aci dóra n'a facutu nici o investigatiune, se se ordine acést'a numai decátu; ér' capulu consistoriulu se fia poffitu: ca la casu déca invinuirile s'ar dovedí de fundate, cestiunatul preotu se se suspinda de la oficiulu preotiescu.

Sinodulu dupa desbatere destula, la propunerea deputatulu *Desseanu* decide: a se concrede caus'a consistoriulu.

Nr. 52. In privinti'a acusei facute de preotimea din opidulu *Pancoa*, contra docintelui *Simeone Rusanda* pentru agitári, precum si in meritulu venitulu dela a 3-a parochia vacanta, comisiunea petitionaria, cu privire la caus'a preotimei, opiniunéza: a se substerne caus'a consistoriulu; ér' in cátu pentru venitul cestionatu: consistoriulu se nisuiésca ca pe venitoriu, acolo unde numerulu poporatiunei nu trece preste 1500 de suflete, si se voru aflá doue séu mai multe perochie vacante, venitul acelor'a pana la definitiv'a regulare, se incurga in fondulu diecesanu.

Sinodulu ne primindu acésta propunere, a decisu, a se transpune caus'a acést'a consistoriulu aradanu spre ulterióric'a pertractare.

Nr. 53. Au mai incursu petitiunea sinodulu protopresviteralu din *Siri'a* in caus'a incassarii aloru 3 cr. pe séma fondulu diecesanu.

Se transpune comisiunei petitionarie.

Nr. 54. Deputatul *Dionisiu Cadariu*, propune: ca sinodulu se se insarcineze consistoriulu d'a face investigatiune asup'r'a preotulu din *Bucovetiu Iosifu Radnéntiu* pentru aretarea falsa facuta catra protopopulu *Timisórici* in contr'a denumitului inspectoru scolariu *Georgiu Berariu*.

Apartienendu caus'a acést'a competintiei consistoriulu,

se decide a i-se transpune spre ulterior'a pertractare si decider.

Nr. 55. Dupa acestea, cetindu-se reportulu comisiunei esmise pentru censurarea raporturilor din partea ambeloru senate episcopalesci prin referintele ei *Paulu Rotariu* si primindu-se in genere, desbaterea speciale se amana pe sediti'a de mane.

Cu atãt'a sediti'a s'a finitu.

Procopiu Ivacicovicu, m. p.
presedinte.

Mihailu Buneiu, m. p.
notariu.

Sediti'a a VI.

tienuta in $\frac{9}{21}$. Aprile 1871. nainte de mèdiadi.

Presedintele: ordinariu. Notariu: *Paulu Rotariu*.

Nr. 56. Se cetesce protocolulu seditiei premerse Si se autentica.

Nr. 57. Se cetesce telegramulu sinodului eparchialu din *Caransebesiu*, in carele se dice, cumca preparandi'a remane comuna, pana vomu avè midilóce de lipsa.

Se ié la cunoscentia.

Nr. 58. Présanti'a S'a dlu Episcopu presedinte arata: cumca i-s'a ivitu mai multi deputati, cari ceru concediu si intréba sinodulu, déca se invoiesce se li se dèe cerutulu concediu.

Se decide: a nu se dá concediu.

Nr. 59. In legatura cu punctulu precedentu, deputatulu *Sigismundu Borlea* propune: „de vreme ce timpulu este scurtu, si sinodulu s'ar' indelungá pré tare, ca astadi si mane se se tiena seditiile nainte de mèdiadi pana la 2 óre dupa mèdiadi; éra dupa mèdiadi dela 4 óre pana candu va fi de lipsa.“

Propunerea se primesce.

Nr. 60. Se presinta petitiunea locuitorilor din *Siria* pentru deplinirea protopopiatulu si parochiei vacante din *Siria*.

Se predà comisiunei petitiunarie.

Nr. 61. Deputatulu *Mihailu Buneiu* — cu referintia la conclusulu sinodului din anulu trecut sub Nr. 117. despre infiintarea unui consistoriu de sine statatoriu in *Timisiora*, adreséza catra presidiu urmatóri'a interpelatiune: Facut'au comisiunea organisatoria in caus'a acést'a pasii receruti, si cu ce resultatu? si déca nu, ce au fostu caus'a?

Presedintele i promite respunsu pe sediti'a de mane.

Nr. 62. Devinindu sinodulu la cunoscentia, cumcà comisiunea bugetaria nu s'a potutu intr'uni din caus'a cà deputatulu si membrulu ei *Teodoru Lazaru* lipsesce dela sinodu, si otarindu-se a se întregi acésta comisiune cu doi membri suplinitori,

Se alegu de atari *Ioanu Moldovanu* si *Nicolau Zigre*.

Nr. 63. Dupa acestea trecendu-se la ordinea dilei, deputatulu *P. Rotariu* ca referintele comisiunei esmise pentru censurarea raportului episcopieloru, cetesce reportulu comisiunei din punctu in punctu pentru desbatere speciala.

Se ié la cunoscentia, si desbaterea speciale se pune numai de câtu la ordinea dilei.

Nr. 64. La punctulu I. din reportulu comisiunei despre administrarea si manipularea baniloru, din care se vede, cumca epitropi'a eparchiala aradana a fostu constrensa a folosi prisosintiele baniloru de la congresulu din 1868. in suma de 3438 fl. 80 cr. spre acoperirea speseloru administratiunei, ca fondu de reserva, — comisiunea propune, ca atãtu acésta procedura, câtu si socotile referitórié la acésta cauza sub A si B — se se aplacideze.

Propunerea comisiunei se primesce.

Nr. 65. La alinèa 6 a punctulu I. din reportulu comisiunei, cu privire la acoperirea si escontentarea speseloru, respective a diurneloru si a viaticulu pentru deputatii sinodulu eparchialu actualu din ambele districte — comisiunea propune, ca aceste spese se se acopere prin eiectari, ca si pana acù, — éra incassarea lor se se esecute dupa modulu practisatu de pana acum'a; in câtu inse modulu practisatu de incassare nu s'ar poté esecutá intr'unu protopopiatu séu intr'altulu, atunci se fia concrediutu protopopulu concerninte, ca elu insusi se-si aléga modulu incassárii in protopopiatulu seu, si pana candu incassarea se va efeptuí, diurnele si viaticulu amintitu se se escontentedie din sum'a de 4144 fl. 80 $\frac{1}{4}$ cr. ce se afla in bani gata la dispusetiunea epitropiei consistoriulu aradanu.

Propunerea comisiunei se primesce.

Nr. 66. La punctulu 2. din reportulu comisiunei despre acoperirea speseloru congresulu nationalu bisericescu din 1870, in districtulu consistoriulu aradanu, carea s'a indelplinitu dupa usulu de mai nainte, comisiunea propune: cumca atãtu procedur'a epitropiei, câtu si socotile referitórié la acésta cauza sub C si D se se incuviintieze.

Se primesce.

Nr. 67. La punctulu 3. din reportulu comisiunei despre perceptele si erogatele epitropiei eparchiale aradane, pe periodulu de 7. luni din 1870. despre introducerea anululu solariu in administratiune, despre constatarea, cumca prin dispusetiunile pré intielepte ale Ilustritatei Sale domnului Episcopu, din bugetulu anululu trecut s'a spesatu numai 1702 fl. 74 $\frac{3}{4}$ cr. si s'a economisatu 4144 fl. 8 $\frac{1}{4}$ cr.; comisiunea recomanda spre incuviintiare computulu respective introducerea anululu solariu in administratiune, si Ilustritatei Sale dlui presedinte a i-se esprime protocolarminte recunoscentia.

Se primesce.

Nr. 68. La punctulu 4. din reportulu comisiunei despre bugetulu consistoriulu aradanu pe 1871. cu 6516 fl. 67 cr. si despre socót'a facuta pe cele 3 luni din inceputulu anululu curiute, — comisiunea le recomanda spre primire.

Propunerea comisiunei se primesce.

Nr. 69. La punctulu 5. din reportulu comisiunei despre infiintarea fondulu generalu diecesanu, carele de dupa eiectarile de pana acum se urca la 10,752 fl. 84 cr. comisiunea recomanda spre incuviintiare pasii facuti pana acum'a in acésta cauza, si a se continu'a cu infiintarea fondulu si in anulu viitoriu 1872. totu dupa modalitatea anululu trecut, mai de parte: fiindu-cà comisiuneaau devenitu la incunoscentiare: cumca sumele eiectate spre acestu scopu de cate 3 cr. dupa sufletu in multe locuri nu se incasséza

dupa proportiunea dării directe, propune; ca: spre executarea acestei încasări, epitropi'a eparchiala se fia îndrumata, cumca în decursulu anului presinte se si-cascige datele necesarii statistice despre darea directa a credintiosilor de legea noastră.

Se primesce.

Nr. 70. La punctulu 6. din reportulu comisiunei despre ajutoriulu de bani din bugetulu statulu pe anulu curinte, la punctulu 7. despre „*fundus instructus episcopatus aradiensis*“ si la punctulu 8. despre *fundulu edificarii resiedintiei episcopesci* de 16,949 fl. 87¼ cr. apoi alu tasulu alu II. clericalu de 3758 fl. 17 cr. si alu III. preparandialu de 985 fl. 92 cr. — comisiunea recomanda a se luá la cunoscintia dispusetiunile facute.

Se primesce.

Nr. 71. La punctulu 9. din reportulu comisiunei despre fundatiunea *Paffy-ana* si a fericitulu archimandritu *Patriciu Popescu*, comisiunea propune: referitoriu la cea dintai, a se cere dela magistratulu din Pest'a sum'a ce se administrédia acolo, éra referitoriu la a 2-a fundatiune propune, a se luá spre cunoscintia.

Se primesce.

Nr. 72. La punctulu 10. din reportulu comisiunei despre fundatiunea contelui *Colomanu Almasy* de 1785 fl. v. a. se recomanda din partea comisiunei: cumca numitulu fundatoriu se i se esprime recunoscintia protocolara, fiindu densulu inca în viétia, éra epitropi'a eparchiala concrediendu-se cu administrarea numitei fundatiuni se fia îndrumata a executá dotatiunile respective amesuratu recerintieloru obveninde.

Se primesce.

Nr. 73. La punctulu 11. din reportulu comisiunei despre fundatiunea respective legatulu *Birta-ianu* — comisiunea considerandu, cá pana acú pentru dispusetiunile testamentali numitulu legatu n'a intratu în cass'a diecesei; considerandu cá diecesei i-ar prinde bine, déca de o camdata ar' intrá macar numai o parte din elu în cass'a ei, recomanda: a) a se primí motiunea deputatulu *I. P.-Desseanu* adusa în siedinti'a a dou'a sinodala în caus'a escontentarii numitulu legatu; b) a se aplacidá representatiunea facuta, cumca regimulu se se retiena dela amestecarea sa în administratiunea acestui legatu; c) a se aprobá reportulu fisculu diecesanu sub I. cu referintia la ratiocinulu curatorulu massei aprobatu de judetiulu comitatensu.

Dupa o desbatere mai lunga, si dupa mai multe desluciri din partea dlui presiedinte, a deputatulu *I. P.-Desseanu*, si a deputatulu si curatorulu lasamentalu *Sigism. Popoviciu*,

Propunerea comisiunei se primesce cu urmatoriulu amandamentu alu deputatulu *Ioanescu* referitoriu la lit. b) „Sinodulu primesce cu placere dispusetiunile facute din partea Ilustritatiei Sale Dnulu Episcopu ca presiedintele lasamentalu alu fundatiunei *Birtaiane*, asia si succursulu celu benevolu alu curatorulu massei *Birtaiane*, dlui *Sigismundu Popoviciu*, prin care ni s'a datu ocaziune ca si pana la realisarea fundatiunei se devenimú chiarificati despre starea actuale a fundatiunei acesteia.“

Nr. 74. La punctulu 12. din reportulu comisiunei despre administrarea si controlarea manastirei *Hodosiului*, comisiunea

propune: a se îndrumá epitropi'a, se censureze socotile intrate pe 1869.; se provóce pe antistele manastirei ca se astérna socót'a pe anulu 1870., a se incuviintiá dispusetiunile epitropiei în caus'a administrarii pamentulu si paduriloru manastirei.

Se primesce.

Nr. 75. La punctulu 13. din reportulu comisiunei despre inventarea averii miscatórie si nemiscatórie a „*fundulu instructu episcopescu*“ comisiunea recomanda a se luá la cunoscintia.

Se primesce.

Nr. 76. La punctulu 14. din reportulu comisiunei despre încassarea „*Sidocsiei si Conventiei episcopesci*“ comisiunea recomanda a se îndrumá epitropi'a, cá în această cauza se se folosésca de remediele ce i stau la dispusetiune.

Se primesce.

Nr. 77. La punctulu 15. din reportulu comisiunei despre diferitele acte si dispusetiuni ale senatulu epitropescu aradanu, precum suntu: instructiunea data sínódeloru parochiale si protopresviterale, pentru administrarea averiloru bisericesci si scolarie, esmiterea licuidatoriloru în protopopiate s. a. comisiunea le recomanda spre aprobare.

Se primesce.

Nr. 78. Cu privire la reportulu epitropiei consistoriulu gr. or. romanu din Oradea-mare, la punctulu 1-a si a 2-lea din reportulu comisiunei despre acoperirea speseloru congressulu nationalu bisericescu din anii 1870., 1871. si 1872. carea s'au facutu prin eiectári de 5 fl. v. a. pe 500 de suflete éra a speseloru sinodulu eparchialu din anulu 1870. asiderea facuta prin eieptári de câte 3 fl. v. a. pe 500 de suflete, — comisiunea le recomanda spre aprobare.

Se primesce.

Nr. 79. La punctulu 3. din reportulu comisiunei în caus'a diurneloru si viaticulu deputatulu *G. Borh'a* pe anulu trecut, — comisiunea recomanda a se decide escontentarea loru. —

Se primesce.

Nr. 80. La punctulu 4. si 5. din reportulu comisiunei despre bugetulu acestui consistoriu de 5450 fl. v. a. pe 1871. despre starea lui pasiva de 2352 fl. 90½ cr. carea doresce a se luá în bugetulu a. c. despre acoperirea acestui'a, carea ar' avé se se faca prin eiectári noue de cate 10. cr. de capu, cu scopu de a se infintiá din acestea si unu fondu, din care în viitoriu s'ar' acoperi tóte spesele inca si cele sinodali si congressuali, — comisiunea recomanda a se incuviintiá bugetulu de 5450 fl. v. a. si de a se luá în elu si pretensiunea pasiva de 2352 fl. 90½ cr. éra eiectarea de 10 cr. de capu, recomanda a se reduce la 3. cr. ca si în ce'alalta parte a diecesei.

Se primescu cu aceea observare, cumca numit'a epitropia se încasseze si eiectatii 3 cr. de sufletu, carii suntu în restantia, fiindu scusata cá pana acum'a nu ii-a potutu încassá.

Nr. 81. Cu referintia la reportulu comisiunei sub 5. cumca acestu consistoriu propune a se introduce în administratiunea sa anulu solariu, cumca din socoti se vedesce cá s'au facutu anticipári de salarie unui functiunariu pe 3

luni, cumca perceptele nu sunt providute cu contra cuie-tantie; comisiunea propune a se incuvintia introducere anului solariu in administratiune, a se opri anticiparile de salarie mai mari de peste o luna, functiunilor pe venitoriu, a se provede socotile de percepte cu contra cuie-tantie si a se ordina, ca se se faca unu regulamentu pentru administrarea cassei cu preliminarulu recerutu.

Se primesce.

Nr. 82. Cu privire la reportulu fiscului consistorialu *I. Popoviciu Desseanu* in caus'a infintiarii unui institutu mai inaltu de crescere, comisiunea recomanda: a se lua la des-batere acesta cestiune, in care cestiune luandu deputatulu *I. P. Desseanu* cuventulu si desvoltandu necesitatea infiintiarii acestui institutu si folosele lui, propune urmatorulu:

„Decisu referitoriu la fondulu scolei mari: Acestu proieptu se restituie consistoriulu aradanu cu instructiune ca se-lu studieze mai de parte, si stabilindulu finalminte se lu — presenteze sinodulu venitoriu spre aprobare; fiindu-ca inse unele mesuri speciale de natura urgenta si preगतitorie din proieptu se potu pune in lucrare de locu, — asi'a se decide: a) consistoriele eparchiale se incasseze fara amanare tote restantiele din auct'a scolaria, si din banii tasuriloru menite pentru fondurile clericale si preparandiale, administrandu-se banii spre manipulare la consistoriulu aradanu, care dispușetiuni se se aplice in privintia acestoru competintie pe viitoriu regulatu. b) Tacele decreteloru preotiesci si invetiatoresci impreuna cu tacele exameneloru de cualificatiune se se incaseze regulatu si se se porțe in evidintia separata, spre, a se potē intrebuintia in favorea proiectatulu fondu scolariu generalu eparchialu. c) Consistoriele suntu indrumate a midiloci clasificarea statiuniloru parochiale si invetiatoresci din privintia beneficieloru oficiale, fiindu acestea de a se clasifica in calculu mediocru in suma rotunda aproportionata in bani gata, si pe acestu temeiu a face propunere la sinodulu viitoriu in privintia unei contribuiiri anuale procentuale, stabilinde dupa beneficiile amintite in favorea fondulu scol. gen. eparchiale, — fiindu acest'a de a se estinde si asupr'a functiuniloru bisericesci ulterioari. d) Consistoriulu aradanu va avē se faca propunere la sinodulu venitoriu in privintia intrebuintiarii edificiiulu scolei mari a fonduriloru intravilane de langa biserica catedrala din *Aradu*, menite altcum pentru curtea episcopesca, casa preparandiala si parochiala. Acest'a mesura se se recomande pe cale telegrafica si sinodulu eparchialu din *Caransebesiu*.“

Decisu :

Se da presidiulu ca se alega o comisiune anchetaria, si se pertracteze caus'a

Dupa acestea domnulu presiedinte dechiarā siedintia de inchisa, spunendu ca astadi la 5 oie dupa mediēdi se va tienē siedintia urmatōria.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.

presiedinte.

Paulu Rotariu, m. p.
notariu.

Proprietea si editur'a teolgiloru aradani.

BIBLIOGRAFIA.

Au esitu de sub tipariu: Opurile lui Caiu Corneliu Tacitu, traduse de *G. I. Munteanu*, fostulu directoru si profesoru la gimnasiulu romanescu gr. or. d'in Brasiovu, membru alu societatei academice rom. d'in Bucuresci etc.

Date in tipariu sub auspiciile societatei academice dupa decesulu din vietia a traductoriulu. Biografia lui *G. I. Munteanu* alaturata. Sibiu. Tipariulu tipografiei lui *S. Filtsch* (*W. Krafft*) 1871. 8° mediulociu 39 $\frac{1}{2}$ cole, 614 pag. si totusi pretiulu numai 2 fiorini 80 cr. seu 6 lei noi.

Acestu opu se pote trage prin tote librariile d'in tiēra cumu si dela redactiunea „*Transilvaniei*“.

(Venitulu curatu catu se va potea scoțe d'in pretiulu acestei carti, e destinatu de cātra societatea academica romana in ajutoriulu veduvei si alu orfanulu remasu dupa repausatulu.)

(*La Gratiu*) in editur'a librariulu *Paulu Cieslar* a aparutu brosiur'a prima alu unui opu intitulatu: „*Resbelulu franco-teutonicu din 1870—71*, — de *A. Bujoru*. Acestu opu — precum se anuncia — va esē in diece brosiure, si va contienē 120 de ilustratiuni; apoi in fine fia-care abonantu va capeta gratis unu tablou, care represinta orasiulu *Paris*. Pretiulu de prenumeratiune, pentru *Austri'a*: 4 fl., ēr in *Romani'a* 10 lei noi. Brosiur'a prima ni-a si sositu si e ilustrata cu o multime de portrete de a le celebritatiloru, cari figurarā in resbelulu decursu. Venitulu curatu este destinatu pentru nefericitii francesi.

Indreptare. In nrulu trecutu alu „*Sperantiei*“ strecurandu-se mai multe erori insemnate tipografice fara de voi'a nōstra: venimu dara prin acest'a a rectificā cele mai insemnate; asia in representatiunea cātra ministeriu la pagin'a 65 punct. 2 sirulu 2 in locu de *notā* se se cetēșca: *votā*; la pagin'a 66 punctulu 4, sirulu 3 in locu de *nōstra*, *notoria*: la punctulu 7 sirulu ultimū in locu de *recurse*, *resurse*; la punctulu ultimū se se intregēșca constructia ultima astfelu: *șan'a ce compete acestei diecese se se trāșita intrēga Episcopulu diecesanu, care o va intrebuintia conformu dispușetiuniloru acestui sinodu*. La pagin'a 68 Nr. 27 sirulu ultimū in locu de *petionarie*, *petitionarie*; la Nr. 32. sirulu 4 in locu de *pusetiunea*, *posesiunea*. La pagin'a 69 sirulu 2 lipsesce de langa *Nru cifrele 34*, totu aci la sirulu 2 in locu de *reporturile*, *reporteloru*, constructia din sirulu 4 se se intregēșca astfelu: *pentru celu din districtulu Aradulu comisiunea refera* ect. La nrulu 2 a reportulu punctulu 2 in locu de *depatulu*, *deputatulu* totu aci in sirulu 2 in locu de *escutiva*, *esecutiva*; la punctulu 3 la inceputu in locu de *depatulu*, *deputatulu*. La nru. 3 sirulu primū in locu de: *defetuoșe*, *defectuōșe*. La pagin'a 70 dupa sirulu a 3 inainte de nru 5 a remasu afara urmatoria constructia, *Se primesce cu adausulu facutu de I. P. Desseanu*. La pagin'a 71 *Nru 38* sirulu penultimu in locu de *colariu*, *scolariu*. Red.

Pentru redactiune: **Mihalu Sturz'a.**

Tipariulu lui *Stefanu Gyulai* in *Aradu*.